

Secundaris de pel·lícula

(o quan Dijous Sant era promiscuament divendres)

Antoni Serra

entre la nostra admirada Elena Ortega (tot un misteri) anava de guionistes, en el més pervers sentit de l'expressió, des d'Scott Fitzgerald a William Faulkner; mentre l'adorable i patrici Manel-Claudi Santos explorava el món màgic (bones nines o «nines bones» incloses) dels secundaris de tota època i llegenda, des de Sidney Greenstreet a Elisha Cook, per recordar uns exemples de memòria... Bé, deia, mentre tot això succeïa allà pels temps protohistòrics i vidalianes de *Temps Moderns*, jo em dedicava a posar en pràctica els consells poètics de l'amic Baudelaire:

*«Et la bière et l'alcôve en
blasphèmes fécondes
nous offrent tour à tour,
comme deux bonnes sœurs,
de terribles plaisirs et d'affreuses
douceurs»*

o sigui, amb permís de Laughton i Huston, em dedicava a fer d'actor (secundari, alabat sia Déu Pare i Esperit Sant de mes de Maria) a la pel·lícula *Dijous Sant*. No vos ha de sorprendre,

així, que parli de taüts, d'alcoves, de blasfèmies, de plaers terribles amb paraules baudelairianes. Fer cine, i més com actor secundari, és entrar dins la matèria dels somnis de què està fet el mateix cel·luloide i, en conseqüència, visitar la superfície invisible de més enllà la pantalla de projecció.

Una experiència interessant, tot s'ha de dir, si tens un director com Jaume Vidal: exigent, cruel, castrista, insis-

tent i persistent, barrinador, malsofrit, pencaire, vampíric... i que no et deixa viure –ni respirar, que és la passa prèvia– fins que la màgia s'ha transformat definitivament en imatges en blanc i negre.

I més interessant, encara, si t'acompanya a la tasca interpretativa un filòsof i poeta, predicador d'impossibles, venjador de «fombres maltractades» i somniador de truites literàries («*les plus belles œuvres des hommes sont obstinément douloureuses*»), com és Antoni Figuera. Interpretar no és fàcil, perquè no es tracta d'imitar la gallina degollada de la infància, com feia –i ho confessava sense avergonyir-se'n– l'actor teatral Carlos Lemos a l'obra *Otel·lo*, és clar que no. Figuera tenia un model interpretatiu, el d'Henry Fonda (per a mi, i vostè em perdonaran, un actor sense sentiments: immutable, incommovable, de rostre amb accent circumflex), però ell no és Fonda, sinó Figuera, ja que la seva imaginació literària desbordant –com els rius de Babilònia en permanent estat d'orgasme– li permet confondre els límits, no saber on comença la vida, on la literatura, on el cinema, on la mort... i tot en ell és humanitat consubstanciada i consubstancial.

L'experiència d'actor secundari –bé, bé, ja m'enteneu: la nostra actuació més que de secundari va ser de fossa comuna en cementiri de disbauxes perdudes i irrecuperables: *cui fe' lo Ciel povere e bella*– va ser, per què no dir-ho?, una de les més curioses i sorprenents de la meua vida. Semblant a l'època en

què vaig treballar, per guanyar-me les garrofes, de pallaso («august de *soirée*», per ser exacte) en el Circ Atlas dels germans Tonetti a Cadis. És clar que jo vaig ser pallaso de finals dels cinquanta, en plena època dura del franquisme, i ara ja hem passat un mil·lenni... i jo sense assabentar-me! Cony, que és de fugissera la vida!

Dijous Sant semblava una pel·lícula impossible: avui, el guió de Manel-Claudi Santos experimentava (designi dels déus totpoderosos?) canvis d'eucaristia, *mal du siècle* que pateixen fins i tot els grans guionistes des de Faulkner a Capote. El dia després, Figuera i jo no sabíem exactament el paper a interpretar, si una sortida de lluna a Llucacari, si una processó a Sineu o si una disbauxa a Casa Elena de Borges (encara que tengui debilitat per Bioy Casares) amb Villalonga d'espectador. Però el dia següent Vicenç Matas quedava penjat, cul enlaire, de la grua de filmatge (*por fin o home foi decapitado*, diu Celso Emilio Ferreiro) i no es podia continuar el rodatge per lesió greu del santificat prepuci de sant Pancraci. I, finalment, el productor del film, Xavier Flores, home misteriós per excel·lència, es va jugar a una taverna portuària de Xangai els quatre quartos que quedaven de la producció i mai més se n'ha sabut...

Així va ser el rodatge de *Dijous Sant*. I, quan tothom s'imaginava que seria una més de les pel·lícules fantasmes de Vidal, el film s'estrena i té èxit. En Figuera i jo, sabem?, hem tengut l'oferta d'un contracte per intervenir a Hollywood. Però l'hem desestimada, l'oferta, perquè el tercer actor secundari havia de ser Antonio Banderas... fotre, això sí que no!

I els actors de veritat del film –Enric Garcia, Pere Martorell, Caterina Alorda i Pilar Calatayud, entre d'altres– ens miren ara bocabadats perquè hem fet carrera.

Bé, això és *Dijous sant*: un deliciós desgavell... perquè, com diria Shelley,

*'tis the tempestuous loveliness
of terror.*